

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej.
Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravišтво: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Borba za skupščinsko predsedstvo

Politična nervoznost zopet narašča. — Vukičević kandidat je dr. Perić, kandidat vseh drugih skupin pa dr. Ribar. — Sklep o ukinjenju gimnazij bo reduciran.

— Beograd, 27. septembra. Politična nervoznost, ki se je po sprejemu SLS v vlado vsaj navidezno malo podela, je začela sedaj, ko je le še par dni do sestanka Narodne skupščine, zopet naraščati. Glavno pozornost posvečajo politični krogi konstituiranju skupščinskega predsedstva. Radikalni si s svoje strani prizadevajo, da za vsako ceno dobe skupščinskega predsednika, a tudi opozicija se pripravlja, da jim to važno funkcijo iztrga iz rok.

V radikalni stranki vlada tudi v tem vprašanju velika razcepljenost. G. Vukičević forsira s svoje strani kandidaturu bivšega ministra dr. Perića, kateremu je zagotovilo mesto, ko je ta napravil v vladi prostor dr. Gosarju. Perićevi kandidaturi pa se ne protivijo samo demokrati, ki zahtevajo to mesto zase, marveč tudi radikalni centru-maši, ki hočejo ob priliki volitve skupščinskega predsedstva dokumentirati svoj vpliv v radikalni stranki. Z njihove strani se kandidira za predsednika bivši zunanji minister dr. Nincić. Pašičevci se drže zelo rezervirano in se približujejo vedno bolj politiki Ljube Davidovića. Splošno se domneva, da se bo pri reševanju tega vprašanja pokazala razcepljenost, ki vlada v radikalni stranki. G. Vukičević si sicer prizadeva, da bi ohranil enotnost stranke in je imel včeraj in danes daljše konference z radikalnimi ministri in poslanci. Zdi pa se, da so ostali njegovi poskusi brezuspešni in da bo prišla razdvojenost radikalnega kluba do izraza že na prvem sešnanju, na katerem se bo razpravljalo o teh vprašanjih.

Demokratska stranka stoji na stališču, da pripada skupščinski predsednik njej že z ozirom na to, da je ministrski predsednik radikal. Na drugi

strani pa se v demokratskih vrstah tudi naglašja, da mora biti predsednik Hrvat ali Slovenec, ker je ministrski predsednik Srb. Ljuba Davidović se zavzema za kandidaturu dr. Ribarja, katerega kandidirajo tudi vse ostale opozicijske stranke. Po mnenju političnih krogov ima dr. Ribar največ izgledov na izvolitev. Na njegovo kandidaturu bi pod gotovimi pogoji pristali tudi pašičevci, ki odklanjajo vse Vukičevićeve kandidate. Vukičevići s svoje strani še vedno računajo na razcep demokratske stranke in na podporo Marinkovićeve skupine. Te vesti pa se iz okolice dr. Marinkovića najodločnejše zavračajo in naglašja se, da Marinkovićeve skupine pod nobenim pogojem ne bi pristala na razcep stranke. Značilno je, da se iz vrst Vukičevićevih pristašev ponovno širijo vesti, da bo vlada v slučaju, da ostane v Narodni skupščini brez večine, razpisala nove volitve. Domneva se, da leto te grožnje pred vsem na pašičevce, da bi jih na ta način prisilili k podpiranju Vukičevićevega režima.

Veliko pozornost je vzbudil v vseh političnih krogih včerajšnji komunikativnosti HSS, v katerem se naglašja, da radičevci nočejo imeti z Vukičevićem in policijskimi radikali, ki jih je on ustvaril, nikakih stikov ter da se nočejo z njimi nič razgovarjati, še manj pa pogajati.

Tekom današnjega dne ni bilo nikakih važnejših političnih dogodkov. Ministrski predsednik je ves dopoldne sprejemal deputacije iz notranjosti države, ki prihajajo protestirati proti redukciji gimnazij. Iz poučenih krogov se izve, da namerava vlada radi splošnega ogorčenja odlok glede redukcije gimnazij revidirati.

G. Gosar v veliki zadregi

Kaj bo s stanovanjskim problemom po 1. novembru. — Radi ljubljanskih občinskih volitev minister dr. Gosar o tem perečem vprašanju noče dati nikakih izjav.

— Beograd, 27. septembra. Čim bolj se bliža usodni termin 1. novembra, tem večja postaja nervoznost vseh onih stotisočev, ki so zainteresirani na stanovanjskem problemu. I najemniki i hišni lastniki mobilizirajo vse moči, da prodre njihovo stališče. Prvi zahtevajo podaljšanje stanovanjske zaštite, drugi pa njeno definitivno ukinjenje, kakor to določa sedanji stanovanjski zakon.

Vlada noče dati nikake izjave, kaj ona misli o tem perečem problemu. Novinarji se vedno znova obračajo zlasti na ministra dr. Gosarja, pod čegar kompetenco spada stanovanjska zaštita. A minister Gosar se vedno izmika preciznemu odgovoru, češ da se še ni odločil in da se mora še posvetovati z načelniki svojega ministrstva. O svojem osebnem mnenju ni hotel dati nikake izjave, ampak je le zatrnil, da bo poskušal ugoditi upravičenim željam obeh strank in doseči kompromis.

Posrečen nastop dr. Kumanudija v Ženevi

— Ženeva, 27. septembra. Na včerajšnji seji Društva narodov je imel daljši govor tudi vodja jugoslovenske delegacije dr. Kosta Kumanudi. Kumanudi je v svojem govoru naglasil važnost razorožitve, varnostnih paktov in mirovnih garancij ter izjavil, da Jugoslavija z veliko pozornostjo spremlja delo Društva narodov na vseh teh poljih. Če tudi uspehi doslej niso taki, kakor bi jih bilo želeli, je vendar vsako leto zaznamovati korak naprej. Poudaril je, da polaga Jugoslavija posebno važnost zlasti na regionalne varnostne pakte, v katerih vidi za enkrat najsigurnejše jamstvo za ohranitev evropskega mira. Prepričan je, da se bo na teh regionalnih paktih sčasoma lahko ustvaril univerzalni varnostni pakt za vso Evropo. Govor dr. Kumanudija je napravil na vse delegate najugodnejši vtis. Številni državniki, med njimi tudi Briand in Boncour, so mu osebno čestitali.

MUSSOLINI DOBIL NOVEGA SINA

— Rim, 27. septembra. Snoči je žena italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija povila krepkega dečka. Mat in dete sta zdrava.

Strahote poplav v Švici

Curih, 27. septembra. Vesti o poplavih, ki so nastale po nedeljskih nalivih, pričajo, da je položaj mnogo resnejši, kakor pa se je prvotno domnevalo. V santgallski in poreski dolini so cele pokrajine pod vodo. Po nekod stoji hiše do tri metre v vodi, tako da so morale oblasti odrediti evakuacijo celih vasi, ki so v nevarnosti, da jih voda odnese. Železniški promet je na mnogih progah popolnoma ustavljen. Severno od Curiha so se pojavile ogromne kamenite lavine, ki so zasule v dolžini več kilometrov državne ceste iz Curiha proti Bernu. Preko Rena so porušeni vsi mostovi. Številno človeških žrtev še ni ugotovljeno, ceni pa se, da je utonilo nad 100 ljudi. V Bernskem pogorju so se začeli premikati celi ledeniki, ki se polagoma, a stalno plazijo proti dolini. Vlada je odredila takojšnjo ekspedicijo vojaštva, ki ima nalogo, da ledenike na najnevarnejših mestih razstreli.

Vlak se je prevrnil v Sočo

— Rim, 27. septembra. Pomožni vlak, katerega so poslali v poplavljen kraj Gorenje Trente, je skočil s tira in se prevrnil v Sočo. Utonilo je 16 oseb.

Makedonstvujušči nadaljujejo svoje zločine

Bombni atentat na Oficirski dom v Kočanah. — Energične protiakcije naših oblasti. — Nezadovoljiv odgovor bolgarske vlade na našo demaršo.

Beograd, 27. septembra. Notranje ministrstvo je danes sprejelo poročilo, da je bil snoči v Kočanah izvršen nov drzen bombni atentat. Okrog 20., ko so bili zbrani v oficirskem domu na večerji vsi oficirji kočanske garnizije, so doslej neznani storilci postavili kakih 20 m od glavnega vhoda oddaljeno 2 bombi. Slučajno je v istem času stopil iz Oficirskega doma nek oficir, ki je v večerni tišini slišal čvrčanje goreče prižigalne vrvice. Že žepno svetilko je takoj pregledal teren in opazil tleči bombi. V zadnjem hipu se mu je še posrečilo, da je z življensko nevarnostjo prerezal prižigalne vrvice in tako preprečil nedogledno katastrofo. Po mnenju strokovnjakov bi v slučaju eksplozije sfrčal Oficirski dom v zrak. Preiskava je ugotovila, da sta bombi bolgarskega porekla. Splošno vlada prepričanje, da je ta atentat novo delo bolgarskih komitov.

V javnosti je zavladalo radi tega ponovnega napada veliko ogorčenje. Prebivalstvo, ki je v stalnem strahu pred sličnimi napadi, zahteva od oblasti energične korake, da se te akcije bolgarskih komitov enkrat za vselej prepreči. V zvezi s tem napadom je bilo tekom minule noči v Kočanah aretiranih 8 osumljencev. Preiskava se z vso natančnostjo nadaljuje. Že dosedanje rezultati govore za to, da je ta napad le del akcije, ki so jo znasovali komiti, da preprečijo zboljšanje odnosov med Jugoslavijo in Bolgarijo.

Beograd, 27. septembra. Zunanje ministrstvo je včeraj prejelo odgovor bolgarske vlade na našo protestno noto radi akcije bolgarskih komitov, zlasti pa radi napada na brzovlak pri Gjevgeliji. V notni bolgarska vlada sicer obžaluje dogodek, ki škoduje medsebojnemu prijateljskim odnosom, vendar pa odklanja za nje vsako odgovornost. Poučeni krogi so dobili celo vtis, da bolgarska vlada ne kaže posebno dobre volje, da se take akcije po medsebojnem sporazumu onemogočijo. V vladnih krogih vlada radi tega odgovora veliko nezadovoljstvo. Po zaključeni preiskavi namerava naša vlada podvzeti v Sofiji nove korake. Če bodo tudi ti koraki ostali brezuspešni, se v vladnih krogih ne izključuje možnost, da apelira Jugoslavija na Društvo narodov. Jugoslovenska vlada pa je odločena, da napravi tem neprestanim napadom enkrat za vselej konec.

Klerikalni socializem v dejanjih

Partizansko nastavljanje nesposobnih ljudi v mestni službi. — Ogrožena mestna podjetja. — Odrgovanje zaslužka mestnim uslužbencem. — Klerikalci proti skupnim delavskim interesom.

Kar se tiče ljubezni do delavstva in javnih nameščenec, so bili klerikalci v besedah vedno veliki, v dejanjih pa so se pokazali vedno majhne, pokazali so se kot pristranski partizani, ki jim je bilo osebno maščevanje vedno bližje kakor pa oziroma na splošno korist na interese javnosti in v neposredni zvezi s tem oziroma na interese delovnih slojev. Naj navedemo za to svojo trditve nekaj primerov iz ljubljanske občinskega gospodarstva, ki so se pripetili v zadnjem času pod kleroradikalnim režimom in o katerih smo prejeli povsem zanesljive informacije.

O partizanskem nastavljanju mestnega uslužbenstva pod tem rešimom se je že mnogo govorilo. Zadnja premeščenja v mestni službi so ponovno dokazala, da ne igrajo pri klerikalcih nobene vloge oziroma na javno korist in pravično postopanje napram mestnim uslužbencem. Tako so bili n. pr. pri mestnem vodovodu, na katerem je gotovo zainteresirano vse ljubljansko prebivalstvo, na vodilna montera mesta postavljeni ljudje, ki o vodovodni montaži niti pojma nimajo. Enako se je zgodilo v mestni plinarni. Odstavili so izkušene plinarniške mojstre in postavili na njegovo mesto človeka, ki o plinski industriji nima niti pojma. Za tako važno mesto po našem mnenju gotovo ne more zadostovati samo legitimacija klerikalne stranke. Ali se vladni komisar na magistratu sploh zaveda, v kako nevarnost spravlja vse prebivalstvo v bližini plinarne, če nastavlja v njej neizkušene ljudi?

Oglejmo si tudi socialno čuvstvovanje sedanjih gospodarjev na mestnem magistratu. V mestni elektrarni in pri vodovodu vrše strojniki svojo odgovorno službo v stalni temperaturi 35 do 56 stopinj C, v ožračju, ki je prenatrčen z oljnimi plini, in sicer vsak dan po 8 ur, tudi ob nedeljah in praznikih. Poleg svoje nadzorstvene službe vrše tudi vsa montera popravila, izboljšujejo in modernizirajo razne strojne dele, tako da že s tem postranskim delom zaslužio svojo plačo. Človek bi pričakoval, da bi jih magistrat vsaj pri miru pustil, če jim že ne privoščijo pohvale. Toda g. vladni komisar, ki se mu v vsem času njegovega poslovanja ni zdelo vredno niti enkrat pogledati v ta podjetja, jim je s pričetkom 1. 1927 odtrgal 100 odstotni povisek za nedeljsko službo, razen tega pa jim znižal tudi urno mezdno pod ono, ki jo imajo njim podrejeni kurjači. Vse prošnje na vladnega komisarja in njegov svet niso nič zalegle. Pred petimi meseci jim je sicer vladni komisar za gotovo obljubil, da bo zadevo ugodno rešil, a do danes se to še ni zgodilo. Seveda, saj mestni strojniki ne nastopajo kot reditelji na klerikalnih shodih v Unijonu.

In kako se godi mestnim delavcem? Bivši gerentski svet jim je pod predsedstvom dr. Dinka Puca povisal za

30 odstotkov plače, za delo ob praznikih so dobivali 50 odstotne doklade, pod sedanjim kleroradikalnim režimom pa se jim je to doklada odtrgala.

Usmiljenja niso poznali klerikalci niti napram mestnemu delavcu, ki je bil organiziran v njihovi organizaciji. Ko mu je bilo odpovedano stanovanje, mu niso znali preskrbeti stanovanja, bil je nasilno deložiran in postavljen z družino vred na cesto. Neki drugi mestni delavec je dobil od bivšega gerentskega sveta že dekret za stanovanje v mestnih hišah za Bežigradom. Ko je prišel vladni komisar na magistrat, tega stanovanja ni dobil. Bil je deložiran in sedaj mora ločeno živeti od svoje žene, ki stanuje pri sorodnikih, sam pa mora prenočevati na nekem hlevu.

Pod bivšim gerentskim svetom so dobili mestni delavci dežne plašče, letos jih še sedaj v jeseni niso dobili, dasi je potrebna vsota postavljena v proračun. Na magistratu se izgovarjajo, da — ni denarja.

Koliko so klerikalci pri srcu delavski interesi, dokazuje tudi naslednji slučaj. Zastopstvo nepolitičnega Podpornega in pogrebne društva mestnih uslužbencev je izposlovalo nedavno razpis volitev delavskih zaupnikov pri mestnem cestnem nadzorstvu. Zgodilo pa se je, da je zastopnik klerikalne strokovne organizacije protestiral proti temu razpisu in volitve so bile zopet odgojene.

Med mestnimi delavci so klerikalci pač pridobili par ljudi na svojo stran z obljubami, da bodo postali pazniki nad svojimi tovariši, ako dobe klerikalci večino v bodočem občinskem svetu. Posledica te strankarske agitacije je seveda ta, da groze sedaj ti javljenci ostalim svojim tovarišem, da bodo poginili na cesto, ko pridejo klerikalci do moči. In potem se klerikalci še upajo govoriti o solidarnosti v zaščiti skupnih delavskih interesov!

Sličnih primerov klerikalnega socialnega čuvstvovanja in skrbni za mestne uslužbenke bi lahko navedli še celo vrsto, zdi pa se nam, da že ti dovolj dokazujejo, da je klerikalna »ljubezen do bližnjega« naveden humbug, s katerim morejo varati samo nepoučene ljudi. Dejanja govore, da vodijo klerikalci samo osebno politiko in da jim je skrb za splošne koristi delovnih slojev in vse naše javnosti postranska stvar. Zato pa bodo ljubljanski volitvi v nedeljo s klerikalnim partizanstvom in neobjektivnostjo temeljito obračunali.

453 km na uro!

— Benetke, 27. septembra. Na veliki letalski tekmi za Schneiderjev pokal je odnesel zmago Anglež Webster, ki je preletel 380 km dolgo progo v 46.20 minutah. Dosegel je torej povprečno hitrost 453.5 km na uro in je s tem postavil nov svetovni rekord.

Patrijarh Dimitrije v Ljubljani

Včeraj ob 17.22 je prispel z mariborskim brzovlakom v Ljubljano Nj. Sv. patrijarh Dimitrije, vrhovni poglavar srbske pravoslavne cerkve. Kakor Maribor, tako je tudi Ljubljana priredila odličnemu gostu priskrben sprejem. Na kolodvoru so ga pozdravili divizijski general Danilo Kalafatić, veliki župan dr. Vodopivec, vladni komisar Mencinger, prošt Kalan, predstavnik raznih uradov in korporacij in številno občinstvo.

Ko se je vlak ustavil, je izstopil iz zadnjega vagona patrijarh s svojim spremstvom. Njegova častljiva srebrnoba glasva z dolgo brado, ki v marsičem spominja na velikega indijskega misleca Rabindra Natha Tagora, je napravila na navzoče globok vtis. Občinstvo je prirejalo simpatične cerkvenemu dostojanstveniku pri srčne ovacije. Patrijarh je množico blagoslovil, nato pa so ga pozdravili veliki župan dr. Vodopivec, v imenu pravoslavne občine g. Ljubomir Djinovski, divizionar general Kalafatić, prošt Kalan in drugi. Patrijarh se je za vse pozdrave in iskazano čast ginjen zahvalil, nato je blagoslovil množico in sedel v avtomobil. Odpeljal se je skozi mesto v pravoslavno kapelico.

V pravoslavni kapelici ga je v imenu dece pozdravila mala Branka in mu izročila šopek cvetja, nato ga je pozdrvil prota Dimitrije Janković z željo, da bi mu Bog ohranil zdravje dotlej, da bi posvetil pravoslavni hram božji v Ljubljani, ki bo posvečen Devici Mariji, zastopnici Slovenije. Patrijarh se je zopet priskrben zahvalil in želel, da ostanejo vsi kristjani v medsebojni ljubavi, ki jo je oznanjal Krist.

Zvečer je bil v »Unijonu« banket, pri katerem so bili navzoči veliki župan dr. Vodopivec, divizionar general Kalafatić, zastopnik mestne občine dr. Zarnik, knezoškof dr. Jeglič in drugi odlični predstavniki naše javnosti. V imenu pravoslavnih Slovencev je cerkvenega vladiko pozdrvil dr. Treo, knezoškof dr. Jeglič pa je naglasil željo, da bi ga rad sprejel kot svojega gosta. Patrijarh je nato iznesel reminiscence o sožitju katoličanov in pravoslavcev in se še enkrat iskreno zahvalil za prisrčen sprejem.

Danes dopoldne ob 9. je patrijarh daroval v pravoslavni kapelici službo božjo, kateri so prisostvovali odlični predstavniki vojaških in civilnih oblasti ter pravoslavni verniki.

Lavina podsula brzovlak

— Milan, 27. septembra. Direktni brzovlak Milan-Dunaj, je danes jutraj zadel v bližini Tridenta na lavino, ki je zasula progo. V trenutku, ko je prišel vlak, je lavina zadela v lokomotivo in strmoglavila vlak, obstoječi iz štirih velikih vozov, v prepad. Na vlak se je vsula ogromna masa zemlje, tako da je reševalno delo skoraj nemogoče. Predno bo mogoče odkopati zemljo in tako priti do ponesrečenih in zasutih potnikov, se bodo že vsi za dušili. Koliko žrtev je zahtevala ta nesreča, do danes jutraj niso mogli ugotoviti.

OTROŠKA EPIDEMIJA V NEMCIJI

— Berlin, 27. septembra. Po časopisnih vesteh se je otroška paraliza razširila že na Sasko, kjer je že mnogo več smrtnih slučajev, kakor v Leipzigu.

AZIJSKI MONARH V EVROPI

— Berlin, 27. septembra. Vladar Afganistana bo meseca decembra odpotoval v Evropo in obiskal vsa večja mesta.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Berlin 13.52625 — 13.55625, (13.54625), Budimpešta 9.935 — 9.965 (9.95), Curih 1094 — 1097 (1095.5), Dunaj 7.995 do 8.025 (8.01), London 276.10 — 276.90 (276.50), Newyork 56.635 — 56.835 (56.735), Pariz 222.5 — 223.5 (—), Praga 168.425 — 168.45 (—), Milan 308.96 — 310.96 (309.75310.50).
Efekti: Celjska pos. 164, Ljublj. Kred. 140, Praštediona 850, Kreditni zavod 160, Strojne 70, Večve 135, Ruše 260 — 270, Kr. ind. dr. 410, Stavbna 56, Sešir 104.

Lesni trg: Tendence živahnija. Zaključeno 8 vagonov in sicer: 1 vag. suhih cerovih drv, zdravih, do 10% okroglice, brez sklad. fr. vag. meja po 19.50; 1 vag. suhih bukovih drv, zdravih, do 10% okroglice, fr. vag. meja po 23 in 6 vag. tramov, merkančnih na podlagi kupčeve note, fr. vag. Sušak pristanisce po 315.

Dež. prideliki: Tendence za žito mirna. Cena promptni pšenici se je za malenkost dvignila. Zaključeno 1 vagon.

INOZEMSKA BORZE.
Curih: Beograd 9.13, London 23.50, Newyork 518.625, Milan 28.23, Roma 20.23, Berlin 133.60, Praga 25.23.

